

Poročil se je tovariš M. Salberger, učitelj na Jesenicah, z gđ. B. Mervo, učiteljico istotam. Čestitamo!

Letnina za „Slovensko deželno učiteljsko društvo“ v Ljubljani znaša za uda po 10 h, a ne po 5 h, kakor smo zadnjič poročali. To na znanje tistim društvom, ki še niso vplačala letnine za tekoče leto.

Jesenski kmetijski tečaj za učitelje se vrši od 8. do 14. t. m. na Grmu. — Tovariši-udeleženci se zbirajo v nedeljo, dne 7. t. m., opoldne v hotelu Lloyd v Ljubljani, da potem skupno potujejo na Dolenjsko.

Umrl je v Stranica pri Konjicah g. Anton Arzenšek, nadučitelj v pokoju, star 70 let. R. i. p.!

Preizkušnje učiteljske usposobljenosti za obče ljudske in meščanske šole se prično na e. kr. ženskem učiteljsku v Gorici, dne 5. novembra t. l. ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje se imajo predpisanim potom do 15. oktobra t. l. pri podpisnem ravnateljstvu uložiti. Ravnateljstvo e. kr. izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole v Gorici, dne 1. oktobra 1906. Ravnatelj: Štef. Križnič m. p.

Profesor Frischauf — upokojen. Vseučiliškega profesorja Frischaufa so poslali v pokoj. Prof. Frischauf je žrtev vsenemške strasti. Pregarjali so ga, ker je bil kot pošten Nemeec naklonjen slovenskemu planinstvu.

Prihodnje usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in meščanske šole se prično pri e. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani dne 5. novembra 1906, ob 8. uri zjutraj na e. kr. učiteljsku. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po predpisnem službenem potu pravečasno vložiti tako, da bodo do 27. oktobra 1906 v rokah izpraševalne komisije.

„Pri našem cesarju.“ Sl. šolska vodstva, ki so prejela od g. trgovca Jerneja Bahoveca te knjižice, pa še niso poravnala računov, prosimo, da store to čim preje.

P. n. gg. e. kr. okrajne šolske nadzornike prosim, da mi blagovolijo poslati za Letopis Slovenske Šolske Matice teme in teze, ki so se obravnavale oziroma vsprejele pri letošnjih okrajnih učiteljskih konferencah. V Ljubljani, 1. oktobra 1906. Jakob Dimnik.

Zgodovinarji iz Avstrije in Nemčije so zborovali pretekli teden na Dunaju.

Mednarodni kongres za raziskovanje bolezni raka zboruje v Frankfurtu.

Novi šolski poslopji so zgradili na Vačah in v Višnji gori.

Zasilno šolo otvorijo v Žibrsah-Medvedjem brdu pri Logatecu.

Bodoči škofje. Praški kardinal baron Skrbensky je posvetil v mašnika princa Jurija Liechtensteina. Aristokratje so prišli do spoznanja, da ne spravijo svojih sinov niti v vojski tako naglo naprej kakor v duhovski službi, kjer jih takorekoč že pri vstopu določijo za škofo in kardinale.

V Slovenski Bistrici nameravajo ustanoviti šolo nemškega šulferajna.

Nova stranka na Štajerskem. Preteklo nedeljo je bil v Narodnem domu v Celju shod, ki se ga je udeležilo 114 oseb in ki je sklenil osnovati „Narodno stranko za Štajersko“. Stranka začne v kratkem izdajati svoje glasilo, tednik „Narodni List“.

Novi milijoni. Vojni minister zahteva nove milijone, in sicer za skupno vojsko in za mornarico, za zadnjo samo ubogih 170 milijonov kron!

Šulferajnska šola v Šiški ni mogla začeti s svojim plodonosnim delovanjem, ker ni bilo v šolo — nobenega otroka! Tako razočaranje!

Pasivno resistenco so začeli uradniki davčnega oddelka dunajskega magistrata. Tudi učiteljstvu ne bo kazalo nič drugega, ako mu ne izboljšajo plač.

Kongrua. Proračunski odsek državnega zbora je dne 25. pret. mes. po dveurni seji z vsemi proti štirim glasovom odobril brez prejembe kompromisni načrt vlade glede kongrua. Vsebinska je znana. Duhovniki v pastirstvu dobe osem petletnic po 200 K; določba velja tudi „pro praeterito“. Minister dr. Marchet je toplo priporočal ta načrt v imenu skupne vlade s špe-

cijalnega stališča. Upiral se je edini soc. demokrat Seitz, proti pa so glasovali dr. Menger in vsenemca dr. Schalk in Berger.

Sklicanje delegacij je določeno na dan 25. novembra.

Šesti ogrski katoliški shod so otvorili 25. pret. mes. v Budimpešti. Slavnostni govor je imel znani klerikalni grof Zichy.

Kruha in ne topov! Ogrska vlada namerava predložiti v proračunu za 1907. zbornici trošek 20 milijonov kron za uvedbo honvedskega topništva. — Madjarski list „Pesti Naplo“ je priobčil te dni oster članek, v katerem protestuje proti temu, da bi honvedi dobili svojo artilerijo. Omenjeni list pravi, naj skrbe poklicani činitelji rajši za to, da dobi ljudstvo kruha ter pozivlja ogrske voditelje, da se odločno upro proti vsakemu povišanju vojnih troškov. — Tudi v naši državni polovici nameravajo uvesti domobransko topništvo. Naši poslanci naj se temu upro in zahtevajo, da se dajo ti milijoni v kulturne svrhe!

„Edinost“ priobčuje članek o ljudskem šolstvu v tržaški okolici. Na ta članek se ozremo prihodnjč.

Kako delajo v celjskih nemških ljudskih šolah s slovenskimi otroci. V „Domovini“ čitamo: „V celjske nemške šole sprejemajo, kakor znano, vsakega slovenskega otroka. Mnoge slovenske učence in učenke pa potem, ko so jih nekaj časa imeli v šoli, kar na kratko odpravijo iz šole, in taki otroci ostanejo brez uka, ker v slovenske šole ne gredo več. Tako se taki otroci ne uče ničesar in se tudi mnogi popolnoma izpridijo. Saj vidimo mnogo mladih potepuhov med šolskimi urami. Taki so sadovi lovenja slovenskih otrok za nemške šole!“

Nenavaden testament. Najdaljši dosedaj znan testament je napisal angleški pastor Hulsen, ki je na 400 straneh navadnega poslovnega papirja zapisal vso svojo imovino vseučilišču v Cambridgeu.

Strossmayerjev naslednik na biskupski stolici v Djakovu bo, kakor poroča „Pokret“, g. Milinović, biskup v Baru v Črni gori. To bi bilo vsem Hrvatom po volji, boje se pa, da bodo odločujoči krogi v Budimpešti in na Dunaju dosegli, da posade na to mesto biskupa Stadlerja iz Sarajeva.

Obrtna knjižnica v Gorici. Zavod za pospeševanje male obrti si je omislil obrtno knjižnico, ki jo otvoré ta mesec.

Papež hoče zmanjšati število postnih dni in vigilij. Rimski „Tribuna“ poroča, da papež priobči v kratkem pismo, s katerim zmanjša število postov za vernike vsega sveta. Temu pismu pripisujejo veliko važnost, češ, da pomenja to zmago modernih nazorov nad starimi zapovedmi cerkve.

Čitanje časnikov zdravilo. To zveni nekako čudno, ali vendar je tako. Na Angleškem priporočajo glasoviti strokovnjaki čitanje časnikov tistim, ki so preobloženi z duševnim poslom. Prvi med temi prijatelji novinstva, ki mu imajo novine zahvaliti ta poklon, je predsednik društva zdravstvenih nadzornikov, sir James Crichton Brown. On posebno priporoča čitanje časnikov za tipične moderne bolnike, ki bolujejo na nervozni utrujenosti ter pravi: „S popolnim prepričanjem moram izjaviti, da so novine z vsemi svojimi pomanjkljivostmi uspešno sredstvo za vzdrževanje našega zdravja. One so protilek proti delu, ki napenja živce, te odpirajo kratkovidnim svetovno obzorje, nam dajejo lahko prebavljive duševne hrane; in ako bi dobili koga, ki bi hotel odpraviti novine, ta bi moral v — blaznico!“

Lek proti raku. List „Petit Bleu“ je priobčil minule dni vest, došlo mu iz Južne Afrike, v kateri je rečeno, da so tam dobili neko rastlino, iz katere se napravlja lek proti raku. Zdravljenje se vrši tako, da injicirajo sok omenjene rastline bolniku pod kožo. Poizkusili so baje ta lek na treh bolnikih, in sicer pri enem črncu in na dveh belokožcih, ki so popolnoma ozdravili.

Plavajoče tiskarne. Na parnikih nemških prekmorskih družb imajo sedaj 50 tiskarn z 250 črkostaveci. Vsi ti moderni parniki izdajajo namreč svoje časopise za potnike, nadalje tiskajo jedilne liste itd.

Razgled po šolskem svetu.

— **Novi naučni minister dr. Gustav Marchet** je rojen v Badnu dne 29. maja l. 1846. — V državnem zboru

zastopa mestno skupino Baden (Bader-Mödling-Gumboldskirchen-Perehtoldsdorf), a v nižjeavstrijskem deželnem zboru pa mestno skupino Bruck ob Leiti. (Bruck ob L.-Hainburg-Schwechat.) Bil je profesor na višji poljedelski šoli na Dunaju ter je poučeval gospodarsko pravo. Znano je njegovo obširno delo „Das Recht des Landwirts“. — Dr. Marchet je dvorni svetnik in imetelj komturnega križca Frane Jožefovega reda z zvezdo. —e—

— **Tudi na Kranjskem bi bilo potrebno.** V „Steirische Schul- und Lehrerzeitung“ je bil pred časom objavljen značilen članek, ki se peča s statistiko 290 nadučiteljskih stanovanj na Štajerskem. Od teh 290 stanovanj je bilo 26 stanovanj premajhnih, 13 majhnih in 30 pripravnih le malim družinam. Samo 1% nadučiteljev je bil zadovoljen s stanovanji, 16% je bilo v zdravstvenem oziru komaj zadovoljivih, 11% zdravstveno nesposobnih, 4% za življenje naravnost nevarnih in 28% mokrotnih. V 33 stanovanjih so lahko nabirali gobe in v 39 je bila plesnoba doma. — Na Kranjskem bi menda — menda pravimo — bilo v tem oziru dokaj boljše! Poizkusimo in ta poizkus pošljimo na higijenično razstavo v London! —e—

— **Ruska učiteljska društva.** Ukrajinsko učiteljstvo je letos dne 28. maja (pravoslavno štetje) ustanovilo društvo „Vseukrajinska spilka učiteliv i dijačev narodnoj prosvity“. Program tega društva je: sprava med narodi, vsak narod se vzgojui v svojem materinem jeziku, pouk na vseh šolah bodi brezplačen, učne pripomočke dobivaj v šolah vsakdo brezplačno, a verouk bodi neobligaten predmet. — Dne 4. junija (pravosl. kol.) je bilo zborovanje „Zveze vseruskega učiteljstva“ v Petrogradu, ki se ga ni udeležil ni en Rus, temveč le Litvanci, Židje, Estonci, Tartari, Armenci in drugi. Toda drugi dan se je zborovanje moralo takoj končati, ali ne na ruskih tleh, temveč na finskih; zakaj na shodu se je dokazalo, kaj so vse pretrpeli ruski učitelji v tej dobi, t. j. revolucijski, namreč 549 učiteljev je bilo deloma zaprtih, deloma ubitih, na stotine jih je bilo službeno odstavljenih, a mnogo odvedenih v Sibirijo. —ega.

— **Zveza nemškega učiteljstva v Nemčiji** je zborovala v dneh 4.—7. junija v Monakovem. Zboruje vsako drugo leto. — Ustanovljena je l. 1871. ter združuje v sebi 47 deželnih zvez z 2982 učiteljskimi društvi in 110.312 člani. Največ društev — namreč 1887 z 62.069 člani — združuje „Pruska učiteljska zveza“, a takoj prihaja na to „Zveza bavarskih učiteljskih društev“ s 316 društvi in 11.816 člani. Saško učiteljstvo se združuje v zvezi, ki šteje 75 društev z 11.869 člani. Najstarejša zveza je hamburška od l. 1805., a ona v Lübecku obstoja od l. 1809. — Glavno glasilo „Zveze nemškega učiteljstva“ je mesečnik „Deutsche Schule“, a poleg teh izdaja nemško učiteljstvo še 47 pedagoških listov in svoj politični dnevnik „Preussische Lehrerzeitung“. — Vsaka deželna zveza pošilja na glavni zbor centralne zveze po 1 delegata na vsakih 300 članov, in letošnjega zbora se je udeležilo skoro 5000 delegatov. — Sprejel se je na tem zboru predlog, da se ustanovi lastna organizacijska pisarna. — Prihodnji zbor se vrši l. 1908. na Vestfalskem.

— **Češka deca v praških nemških šolah.** Kako prekanjeno postopajo praški Nemci, da polnijo svoje nepotrebne šole s „zadostnim“ številom otrok, dokazuje tale statistika. Leta 1905/6 je hodilo iz Smichova (okraj praški) v praške nemške šole 472 otrok, in sicer: v samostansko nemško šolo v Uvoze (III. okraj) je pohajalo 331 čeških otrok, v samostansko šolo Mat. božje (III. okraj) 67, v samostansko šolo „Avg. device“ (III. okraj) 38, k uršulinkam 13, v sulfereinsko šolo v Holešovem 13, k piaristom 5, a v jožefinsko javno ljudsko šolo pa 3. — Čehi se hočejo natančno ravnati po § 20. novega učnega in šolskega reda. — Radovedni smo, ako se bo narodni občinski zastop ljubljanski tudi postavil na tako stališče kakor Čehi. Potem smemo upati, da izginejo iz zavedne Ljubljane kmalu vse nemške šole. Torej! —a.

— **Praški kardinal Skrbensky** je izdal plamteč pastirski list proti „framasonski“ svobodni šoli. — Uspeh ni izostal, zakaj ljudje so se pričeli zanimati za društvo in sedaj pristopajo prav redno.

— **Srbski profesorji v Sofiji.** Dne 25. pret. mes. je dospelo v Sofijo 105 srbskih profesorjev, ki so se udeležili tamkajšnega posvetovanja bolgarskih svojih tovarišev.

— **V Opatiji** se je letos vpisalo v hrvaško ljudsko šolo 274 otrok, v italijansko 22 in v nemško 80 otrok. Značilno je, da plačuje dežela za 22 italijanskih otrok dve učni osebi, prav tako kakor za 274 hrvaških otrok. Med onimi 80 otroki, ki hodijo v nemško šolo, je večina nemške narodnosti.

— **Za realce.** Naučni minister je izjavil, da namerava vlada reformirati srednje šole tako, da bo mogoče tudi realcem obiskovati vseučilišča in ne samo tehnike kakor doslej.

— **Reforma šolstva na Španskem.** Naučni minister dr. Jimeno namerava zapreti vse šole, ki jih vodijo posvetni ali redovniški učitelji brez potrebnega dokazila učne usposobljenosti. Tako dobe španski redovi hud udarec v materijalnem in moralnem pogledu, ker jim bo s šolo vzetih mnogo dohodkov in ves vpliv na ljudstvo. Te šole hoče minister nadomestiti z novimi šolami. Kakor smo že poročali, se je odločil, da ustanovi 5000 novih šol.

— **Na pletarski šoli** pri Sv. Barbari v Halozah so začeli dne 1. t. m. drugo šolsko leto, ki traja 7 mesecev. Pouk je brezplačen in se vrši vsak delavnik od 8. ure zjutraj do pete popoldne. Vodja te šole je g. Ant. Ogorelec.

— **Tvorniška šola v Goričanih.** Tvornica za papir in lesne izdelke v Goričanah pri Medvodah na Gorenjskem je ustanovila za šoloobvezne otroke svojih uslužbencev šolo, ki jo zdaj obiskuje 20 dečkov in deklic. Za učiteljico je nastavljena Amalija Schittnigova iz Ljubljane.

— **Nova hrvaška vlada in učiteljstvo.** Kakor smo že poročali, je zboroval „Savez hrvatskih učiteljskih društev“ dne 23. pret. mes. v Zagrebu. Skupščina je poslala k oddelnemu predstojniku g. Rojcu deputacijo, da mu sporoči želje učiteljstva. O uspehu deputacije je poročal skupščini g. Davorin Trstenjak. G. M. Roje je obljubil deputaciji, da stori vse, kar mu bo možno, da se pomore učiteljskemu stanu. Šolske odbore misli odpustiti, eventualno naredbenim potom. Učiteljem zagotavlja popolno politično svobodo. Vsakdo naj glasuje pri volitvah po svojem političnem prepričanju. Zaraditega se nikomur ne zgodi ničesar. Kaznovali se bodo le fanatiki, ki hočejo sejati mržnjo med narod. Šola mora biti žarišče prosvete in svobode, ne pa prevratnega političnega trenja. On in drugi oddelni predstojniki goje vročo željo, da se čim prej ugotovi željam učiteljskega stanu — Skupščina je to poročilo z navdušenjem vzela na znanje.

— **Holandsko učiteljstvo** je združeno v mogočno društvo, ki je štele s 1. januarjem 1906. l. 7463 članov. Glavno njih glasilo „De Bode“ šteje 8600 naročnikov. —a.

— **Belgijsko šolstvo.** Belgija je eldorado klerikalizma, odkar je de Trooz naučni minister. Ta je v času svojega delovanja zapri ravno 216 šol, in sicer posvetnih. Od l. 1885., odkar obstoja novi šolski zakon, ki daje vse ugodnosti samostanskim šolam, rastejo le-te kakor gobe po dežju. V Belgiji je sedaj ravno 13.921 šolskih sester in bratov, ki se izključno pečajo s poukom; 5476 šolskih sester in bratov, ki oskrbujejo šolske internate in slednjič je 6274 šolskih sester in bratov, ki se le deloma pečajo s poukom. Skupaj imamo torej v Belgiji 25.671 duhovskih učnih oseb in le 2193 posvetnih, in sicer 1242 učiteljev in 851 učiteljic. —g—

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 2392.

Kranjsko.

Na petrazredni ljudski šoli v Loškem Potoku je popolniti stalno, oziroma začasno učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 15. oktobra 1906.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje. Moški prosilci imajo prednost.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 25. septembra 1906.